

Financiële verantwoording 2001

1.

Het onderdeel vergroting van de doelmatigheid van departementale aankopen uit het regeerakkoord 1998 was opgenomen in de integrale taakstelling voor mijn departement oplopend tot € 21,3 miljoen (f 47 miljoen) in 2002. Deze departementale taakstelling is volledig gerealiseerd.

In de periode 1998-1999 is de integrale taakstelling voor mijn departement vertaald naar diverse actielijnen. De onderdelen versoepeling van de apparaatskosten en verbetering van de doelmatigheid van het verwervingsproces (europees aanbesteedde raamcontracten met leveranciers) hebben bijgedragen aan de realisatie van deze taakstelling.

Momenteel neemt mijn departement actief deel aan het interdepartementale project 'Professioneel inkopen en aanbesteden' onder leiding van het departement van Economische zaken. In 2001 is binnen mijn departement onderzoek gedaan dat heeft geresulteerd in een inkoopdiagnose. Mede op basis van dit onderzoek zijn verdere lijnen uitgezet tot professionalisering van de inkoopfunctie binnen mijn departement.

2.

De extra middelen voor de groepsverkleining moeten worden ingezet in de onderbouw. Dat kan op verschillende manieren worden aangepakt. Zo kunnen scholen een keuze maken uit feitelijke verkleining van de groep, extra personeel in de groep (bijvoorbeeld extra groepsleraar, onderwijsassistent) en extra personeel in de onderbouw (bijvoorbeeld coördinator onderbouw, intern begeleider).

De stabilisatie van de gemiddelde groeps grootte in oktober 2001 ten opzichte van oktober 2000 wordt door de onderwijsinspectie verklaard door een verschuiving van de inzet van middelen: steeds meer scholen kiezen voor de inzet van 'meer handen in de klas'. Het gaat daarbij naast de eigen groepsleraar om een extra bevoegde leraar, onderwijsassistenten, klassenassistenten, leraren in opleiding en zij-instromers.

3.

In het kader van de eerste tot en met vierde stap groeps grootte is in het jaar 2001 een bedrag van circa € 335 miljoen uitgegeven (inclusief de toevoeging aan het gemeentefonds voor huisvesting van circa € 75 miljoen). Zie verder het antwoord op vraag 2.

4.

De concrete prestatieafspraken voor de inzet van middelen in de aanpak van onderwijskansen worden op lokaal niveau gemaakt. Gemeenten zijn verplicht om op basis van schoolontwikkelingsplannen (een analyse van de situatie in en om een onderwijskansenschool en bijbehorend verbeterplan) bindende afspraken met de betreffende schoolbesturen te maken over een gezamenlijke inspanning en ondersteuning van individuele onderwijskansenscholen voor het verbeteren van de kwaliteit van het onderwijs en de schoolprestaties van de leerlingen. De doelstellingen die gemeenten en schoolbesturen nastreven zijn vermeld in de lokale plannen van aanpak in combinatie met de schoolontwikkelingsplannen. De gemeenten rapporteren in een tussen- en eindrapportage aan OCenW over de voortgang en resultaten van het lokale onderwijskansenbeleid, de schoolontwikkelingsplannen en de verbeteringen van leerresultaten en schoolloopbanen van de leerlingen in de onderwijskansenscholen.

5.

In oktober 2001 is de gemiddelde groepsgrootte in de onderbouw van het basisonderwijs 21,9. Voor de eerste stap in de groepsgrootte was dat 23,7 (oktober 1994). Daarmee is de gemiddelde groepsgrootte in de onderbouw in oktober 2001 ten opzichte van oktober 1994 gedaald met 1,8 leerling.

Het aantal grote groepen (meer dan 30 leerlingen) was in oktober 1994 bijna 14% en in mei van dat zelfde schooljaar bijna 30%. In oktober 2001 is het percentage gedaald naar 4% en in mei 2001 was minder dan 10% van de groepen groter dan 30.

Zie ook het antwoord op vraag 2.

6.

De prestatieafspraken met gemeenten voor de inzet van middelen voor het beleid voor- en vroegschoolse educatie (vve) luiden als volgt. Voor de specifieke uitkering die is toegekend op basis van het eerste lid van artikel 4 van de vve-regeling van oktober 2000 geldt dat van voor iedere ontvangen € 13.613,41 (fl. 30.000,-) ten minste de deelname van 15 doelgroepkinderen moet zijn gerealiseerd. Het peilmoment hierbij is februari 2002. Gemeenten dienen binnen 13 weken na expiratie van de regeling (31 juli 2002) een verantwoording van de specifieke uitkering vve in.

Voor de specifieke uitkering die is toegekend op basis van de regeling van 13 juli 2001 geldt dat deze middelen in ieder geval ingezet moet zijn voor het treffen van voorbereidingen opdat de vve-doelstelling voor de goa-periode 1 augustus 2002 - 1 augustus 2006 versneld wordt gerealiseerd. De specifieke uitkering moet vóór 1 augustus 2002 zijn verplicht en vóór 31 december 2002 door gemeenten zijn besteed.

7.

De overschrijding wordt veroorzaakt door de aanvullende regeling vve van medio 2001. Per 1 augustus 2002 gaat vve op in het gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid (goa). Om er voor te zorgen dat gemeenten bij deze overgang er financieel niet op achteruit zouden gaan, zijn er vanuit het goa-budget middelen aan de regeling toegevoegd

8.

In de brieven van 3 mei jl. aan de Eerste en Tweede Kamer is aangegeven dat het Kabinet maatregelen zal nemen om invoering van het wetsvoorstel op een latere datum mogelijk te maken. In dat kader is besloten tot een vijfde faciliteringsregeling voor de REC's (regionale expertise centra) in oprichting, waardoor de verdere voorbereiding van de REC's op de nieuwe wetgeving mogelijk wordt gemaakt. De extra middelen die reeds eerder beschikbaar zijn gekomen ter versterking van het onderwijs in speciale scholen en voor de vorming van REC's worden op basis van verschillende publicaties in Uitleg gecontinueerd. Voor wat betreft de reguliere (po/vo) middelen geldt dat de huidige regelingen nog een jaar doorlopen. Ook de middelen die de Tweede Kamer bij amendement op de Rijksbegroting 2002 beschikbaar heeft gesteld voor onderwijsconsulenten, zullen het komende schooljaar voor dit doel op basis van een overgangsregeling worden ingezet.

9.

Uit het rapport van de Inspectie van het Onderwijs over de wachtlijsten voor toelating tot het speciaal basisonderwijs (aan de Tweede Kamer op 28-01-2002 aangeboden, nummer OCW0200111) blijkt dat de maatregelen die op alle samenwerkingsverbanden gericht zijn, effect hebben. Volgens de inspectie worden nu meer leerlingen op een wachtlijst door de speciale school voor basisonderwijs ambulantly begeleid (49% in 2001; 38% in 2000). De onderzoekslijsten voor de permanente commissie leerlingenzorg zijn afgenomen (1030 in 2001; 1292 in 2000) en de afhandeldingsduur van deze onderzoeken is relatief snel (5,4 weken). Bovendien worden meer leerlingen in de loop van het schooljaar geplaatst (45% in 2001; 36% in 2000). Ook het aantal thuiszitters is gedaald (nu 20, was 31).

De plannen van aanpak wachtlijsten, die de samenwerkingsverbanden hebben gemaakt, worden nu uitgevoerd. De samenwerkingsverbanden blijken volop bezig maatregelen te treffen om de gesignaleerde knelpunten aan te pakken en richten zich hierbij vooral op activiteiten en maatregelen om wachtlijsten te voorkomen.

Voor de wachtlijst per heden gelden de gegevens van de inspectie per respectievelijk 1 oktober 2000 en 1 oktober 2001. Het aantal leerlingen op een wachtlijst is met 120 toegenomen (620 per 1-10-2001; 500 per 1-10-2000). Het aantal samenwerkingsverbanden met een wachtlijst is nagenoeg gelijk

gebleven (91 in 2001; 90 in 2000). In het jaar 2000 bestonden de twee langste wachtlijsten uit 22 en 25 leerlingen. In het jaar 2001 staan op de twee langste wachtlijsten 46 en 58 leerlingen.

Samenwerkingsverbanden met een wachtlijst van (enige) omvang zijn inmiddels betrokken bij de specifieke aanpak wachtlijsten. De specifieke aanpak wachtlijsten is beschreven in de derde voortgangsrapportage *Weer samen naar school* (15 november 2001, TK21860, nummer 64).

10.

Uit het rapport van de inspectie over de wachtlijsten blijkt dat van de leerlingen, die op 1 oktober 2001 op een wachtlijst staan, bijna de helft in het schooljaar 2001-2002 wordt toegelaten. Bijna tweederde van deze groep wordt zelfs voor 1 januari 2002 toegelaten. De groep die nog dit schooljaar wordt toegelaten (46% van de leerlingen op een wachtlijst) is verhoudingsgewijs groter dan vorig schooljaar (36%). Ongeveer de helft van de leerlingen op de wachtlijst moet wachten tot het nieuwe schooljaar (2002-2003). Dit is vier procent meer dan vorig jaar.

11.

Het financieel jaarverslag 2001 gaat over het jaar 2001. Het onderzoek van de inspectie naar de wachtlijsten speciaal basisonderwijs 2001 is op 28 januari 2002 gepubliceerd.

Het onderwijsverslag rapporteert enkele eerste signalen naar aanleiding van Regulier Schooltoezicht (RST) op 53 van de 360 speciale scholen voor basisonderwijs. De inspectie tekent hierbij aan dat deze 53 scholen voor speciaal basisonderwijs niet representatief zijn voor alle speciale scholen voor basisonderwijs in Nederland. De inspectie zal in de tweede helft van 2002 met een completer beeld komen.

12.

Alle ontwikkelingen van ict-gebruik in het onderwijs worden de laatste jaren nauwlettend in de gaten gehouden en jaarlijks weergegeven in de ict-onderwijsmonitor. Deze gegevens zijn online voor iedereen beschikbaar op de site: www.ict-onderwijsmonitor.nl.

In de ict-onderwijsmonitor 2000-2001 zijn andere gegevens gemeten dan thans worden gevraagd door de Kamer. Ten aanzien van het basisonderwijs en voortgezet onderwijs worden o.a. de volgende gegevens verstrekt:

Basisonderwijs

- Driekwart van de leerlingen van groep 7 meldt dat ze niet meer dan 1 uur per week achter de computer zitten op school.

- 83% van de leerlingen van groep 7 gebruikt de computer buiten school voor schoolwerk.
- Bijna alle leerlingen van groep 7 die thuis een pc hebben, zitten wekelijks achter de computer om werk voor school te doen. 60% hiervan besteedt tussen een half uur en 5 uur tijd achter de computer voor schoolwerk.

Voortgezet onderwijs

- Bij de vakken informatica en informatiekunde wordt door 21% van de leerlingen wekelijks de computer gebruikt.
- Bij Nederlands, biologie-natuur-scheikunde-algemene natuurwetenschappen en aardrijkskunde gebruikt tussen de 6 en 8% van de leerlingen de computer maandelijks.
- Gemiddeld gebruiken de leerlingen de computer binnen school gedurende 48 minuten (0,8 uur) per week.
- En ruime meerderheid van leerlingen (94%) gebruikt buiten school de computer voor schoolwerk, gemiddeld is dat 2 uur per week voor schoolwerk. In de eindexamenklassen havo/vwo ligt dit gebruik nog hoger. Gemiddeld brengen zij 2,24 uur voor schoolwerk door achter de computer.

13.

Medio 2001 is zicht ontstaan op structurele investeringen in de beroepskolom vmbo-mbo-hbo, naast de incidentele investeringen die daaraan voorafgaand zijn gedaan. Over de opbrengsten van beide typen investeringen dient rapport te worden uitgebracht, zoals bijvoorbeeld onlangs is gebeurd door middel van het audit-rapport van het NEI waarin verslag wordt gedaan over de opbrengsten van het actieprogramma vmbo dat sinds 2000 is ontwikkeld op basis van incidentele investeringen.

Met de instellingen in de beroepskolom is in de tweede helft van 2001 overeengekomen dat zowel de inzet van de structurele investeringen als ook de wijze waarop de effecten daarvan worden gemeten, gecoördineerd over de kolom vmbo-mbo-hbo zal gebeuren. Dit omdat wordt verondersteld dat juist met een gecoördineerde inzet van middelen het hoogste doorstroomresultaat wordt gerealiseerd.

Vanaf 2002 wordt de ontwikkeling van de beroepskolom via twee monitors in kaart gebracht: een kwantitatieve monitor voor de ontwikkeling van de kwalificatiewinst en een kwalitatieve monitor voor de ontwikkeling van de kwaliteit en de aantrekkelijkheid van de beroepskolom. Beide monitors worden beroepskolombreed uitgevoerd (vmbo, mbo en hbo) in overleg met de leden van het Platform Beroepsonderwijs.

Momenteel wordt zowel voor het vmbo, het mbo als het hbo een nulmeting uitgevoerd over de stand van zaken per 1 oktober 2000. De resultaten van deze meting worden in het derde

kwartaal van 2002 verwacht. De rapportages over de vervolgmetingen in 2003 tot 2005 zijn telkens voor het eerste kwartaal van het desbetreffende kalenderjaar voorzien. Deze monitor wordt uitgevoerd door STOAS en omvat de volledige beroepskolom inclusief het groene onderwijs. In de periode 2002-2005 wordt eveneens een kwalitatieve monitor beroepskolombreed uitgevoerd. In deze kwalitatieve monitor worden de activiteiten die door onderwijsinstellingen met inzet van de impulsmiddelen worden gerealiseerd in kaart gebracht en geanalyseerd.

14.

Op pagina 115 staan de uitgaven per deelnemer 2001 vermeld. Deze zijn € 6300.

In 2000 ging het om f 12.000 of te wel ruim € 5445. (bron: financiële verantwoording OCenW pagina 107).

15.

In 2001 bedroegen de uitgaven per student afgerond € 4.900; zie tabel 3.3, blz. 121 van de *Financiële verantwoording over het jaar 2001*. Voor 2000 bedroegen deze uitgaven afgerond € 4.500; zie tabel 4.3, blz. 115 van de *Financiële verantwoording over het jaar 2000*.

De uitgaven per student zijn berekend door de gesaldeerde uitgaven (exclusief studietoelagen en inclusief de huisvestingsuitgaven) op het beleidsterrein te delen door het aantal ingeschreven studenten naar kalenderjaar.

Deze stijging van het gemiddelde bedrag per leerling wordt met name veroorzaakt door loon- en prijsbijstellingen, impuls beroepskolom (zie ook het antwoord op vraag 17) en de Van Rijn middelen voor arbeidsvoorwaarden.

16.

De ontwikkeling van het totale aantal voortijdige schoolverlaters laat een stijging zien als gevolg van een verbeterde registratie. Een uitsplitsing naar het vmbo is tot dusver niet apart geregistreerd (naar verwachting zal dit in 2003 wel gaan gebeuren).

17.

In 2001 is in totaal € 91 miljoen extra geïnvesteerd in de beroepskolom. Hiervan is zo'n € 54 miljoen via (sectorspecifieke) impulsregelingen beschikbaar gesteld aan de onderwijsinstellingen. Verder is een deel van het geld ingezet voor specifieke activiteiten zoals inventaris in het vmbo en verbetering verantwoording in het bve. Vanaf 2002 tot en met 2005 worden deze middelen via de impuls beroepskolom beschikbaar gesteld. Gedurende deze periode wordt zowel de kwantitatieve als de kwalitatieve ontwikkeling van de

beroepskolom voor alle onderwijssectoren gezamenlijk in beeld gebracht.

De resultaten van de (kwantitatieve) nulmeting worden in het derde kwartaal van 2002 verwacht. In de afgelopen twee maanden is zowel voor het vmbo als voor bve en hbo (inclusief het groene onderwijs) een tussenbalans opgemaakt van de kwalitatieve ontwikkeling van de beroepskolom: *Het vmbo in de lift* van het NEI voor het vmbo en de monitor impulsregeling beroepsonderwijskolom van het Cinop voor het mbo en hbo deel van de kolom. De vmbo-rapportage is eind april aan de Kamer aangeboden, de rapportage van het Cinop volgt binnenkort.

In beide rapportages wordt geconstateerd dat dankzij de impulsmiddelen het innovatiebeleid gericht op versterking van de beroepskolom kan worden geïntensiveerd, uitgebreid of versneld. De impulsmiddelen worden in alle onderwijssectoren vooral ingezet op het verbeteren van de pedagogiek en didactiek van het beroepsonderwijs en de programmatische aansluiting (doorlopende leerwegen). ROC's, vakscholen en AOC's investeren met name in de aansluiting tussen vmbo en mbo; hogescholen investeren met name in de aansluiting vanuit het mbo. Begin december wordt de eindrapportage van het Cinop verwacht. De verdere ontwikkeling van doorlopende leerwegen is een belangrijk aandachtspunt in met name de kwalitatieve monitor die vanaf 2002 beroepskolombreed wordt opgezet.

18.

Voor de inburgering van nieuwkomers zijn geen wachtlijsten. Ingevolge artikel 21 van de Wet inburgering nieuwkomers (WIN) moet een nieuwkomer binnen vier maanden na melding bij de gemeente met het educatieve programma zijn gestart. Voor personen die geen nieuwkomer zijn en die zich hebben aangemeld voor deelname aan een NT2 traject bestaan wel wachtlijsten. Per 1 mei 2001 is de lijst van mensen die langer dan twee maanden wachten op taalonderwijs 8.031 personen. Niet bekend is hoeveel mensen daarvan zich na 1 juli 2000 hebben aangemeld. Wel bekend is dat 94 procent van de mensen die op 1 juli 2000 op de wachtlijst stonden in de loop van het jaar van die lijst zijn verdwenen.

19.

In het onderwijs ontstaan de laatste jaren veel vacatures door de mobiliteit van leraren. Door de krappe arbeidsmarkt nemen veel leraren de gelegenheid te baat om *van school* te wisselen. In het primair onderwijs is in het 3^e kwartaal 2001 ruim 40% van de vacatures ontstaan door vrijwillig vertrek van leraren naar een andere school of naar een baan buiten het onderwijs en in het voortgezet onderwijs meer dan de helft. Een gedeelte van de leraren verlaat de sector onderwijs. In 2000 hebben ongeveer 6000 personen het onderwijs ingeruild

voor een andere economische sector. In datzelfde jaar zijn er echter ook 6500 mensen vanuit een andere economische sector het onderwijs ingestroomd. Het is niet bekend hoeveel zij-instromers en/of herintreders tussentijds het onderwijs verlaten hebben.

20.

Wanneer vacatures niet zijn vervuld moet er een (tijdelijke) noodoplossing toegepast worden. Hoewel bij lesuitval elk geval er één teveel is, blijkt uit onderzoek dat lesuitval niet veelvuldig voorkomt als noodmaatregel. Uit de arbeidsmarktbarometer primair onderwijs 2001-2002 (Regioplan, tussenrapport, februari 2002) blijkt dat het laten uitvallen van lessen slechts zeer sporadisch voorkomt (2,8% van het aantal genoemde noodoplossingen).

21.

Vermoedelijk is er sprake van wederzijdse beïnvloeding tussen openstaande vacatures en ziekteverzuim, hoewel harde gegevens hierover niet voorhanden zijn. Bezien wordt of deze vraag onderzocht kan worden in het ziekteverzuimonderzoek over 2002. Het aantal openstaande vacatures neemt voornamelijk toe door vergrijzing van het lerarenbestand en toegenomen baan-baan mobiliteit. Dit leidt echter tot verhoogde werkdruk voor de zittende leraren, hetgeen zonder aanvullend beleid bijdraagt aan een hoger ziekteverzuim. Er kan op die wijze een negatieve spiraal ontstaan. Sinds het tweede kwartaal van 2000 is die negatieve spiraal mede door nieuw arbo- en reïntegratiebeleid doorbroken. Vanaf 1999 is een uitgebreid pakket aan maatregelen ontwikkeld en ingezet om het ziekteverzuim terug te dringen. In het voorgezet onderwijs, maar in het bijzonder in het basisonderwijs daalt het ziekteverzuim, ondanks de toenemende druk op de arbeidsmarkt.

22.

In de voortgangsrapportage van 9 april jl. hebben de minister en de beide staatssecretarissen van OCenW de Tweede Kamer verslag gedaan van de resultaten van het project Cultuur en School. Ik noem daaruit een aantal punten.

- Er is onderzoek gedaan naar de inzet van de Rijksgesubsidieerde instellingen voor de cultuureducatie. Deze blijkt in de periode 1998-2000 met 20% te zijn gegroeid.
- Het bureau Erfgoed Actueel ontwikkelt een infrastructuur voor een beter gebruik van het cultureel erfgoed in het onderwijs.
- In 2001 zijn voor het eerst ook vouchers beschikbaar gesteld voor de basisvorming in het voortgezet onderwijs. De scholen hebben zich in overgrote meerderheid hiervoor aangemeld.
- Voor het vmbo is de invoering van het vak Culturele en Kunstzinnige Vorming in voorbereiding.

- In 2001 is het Actieplan Cultuurbereik ingevoerd, waarin ook ruimte voor het project Cultuur en School. Het aantal overheden dat een plaats heeft gekregen in Cultuur en School is daarmee aanzienlijk uitgebreid.

De inschakeling van kunstenaars voor de klas is nog in voorbereiding. Er is onder meer een opleidingsmodule in ontwikkeling die kunstenaars moet toerusten voor het onderwijs. Dit moet leiden tot meer kunstenaars voor de klas. In de gemeente Tilburg is daarvoor een pilot gaande.

23.

Zoals eerder besproken in het algemeen overleg met uw vaste commissie voor OCenW van 4 april jl., heb ik een ambtelijke werkgroep ingesteld die mogelijke scenario's voor het instellen van een ondergrens aan subsidies onderzoekt. Zij betreft daarbij onder meer het voorstel van de VVD-fractie. De werkgroep voert thans overleg met alle betrokkenen over de verschillende scenario's, te weten met de Raad voor Cultuur, de Cultuurfondsen en de vertegenwoordigers uit het veld.

24.

Het kabinet heeft in 2001 een bedrag van € 7,7 miljoen beschikbaar gesteld ter verbetering van de arbeidsvoorwaarden in de kunstensector. Over de voorgenomen besteding van deze middelen heb ik de Kamer bij mijn brief van 27 september 2001 (K/AZ/2001/37477) geïnformeerd. Een deel van de middelen is inmiddels tot besteding gekomen, zo trad o.a. recent de pensioenregeling voor zelfstandig werkende kunstenaars in werking. Over de besteding van andere delen van het budget wordt thans overleg gevoerd met de betrokken werkgeversorganisaties. Ik ga er vanuit dat deze middelen in de loop van het jaar aan de vastgestelde doelen zullen worden besteed.

De eindresultaten van het (vervolg-) onderzoek van Cap Gemini, en daarmee de aanbevelingen, hoop ik een dezer dagen te ontvangen. Zoals ik de Kamer in antwoord op vragen naar aanleiding van de eerste suppletore begroting 2002 reeds meedeelde (mijn brief van 18 april jl., FEZ/BZ/2002/15566), zal ik mij, afhankelijk van of ik binnen mijn begroting middelen vrij kan maken, inzetten om op de in de rapportage voorgestelde punten stappen te zetten.

25.

Volgens de huidige planning zal de heropening van het hoofdgebouw plaats vinden op 1 juli 2008. Bij de planning in het structuurplan 1999 was uitgegaan van 1 juli 2007. Het Rijksmuseum is in haar financiële meerjarenraming, eveneens opgesteld in 1999, uitgegaan van een gefaseerde opening van het hoofdgebouw op 1 juli 2006. In de huidige planning is niet voorzien in een gefaseerde heropening van het hoofdgebouw. In

de planning van het structuurplan 1999 was rekening gehouden met een start van het project in het begin van 2000. De feitelijke start was echter aan het begin van 2001, toen de financiering rond was.

Door het Rijksmuseum wordt op dit moment met tal van musea in binnen- en buitenland overlegd over het zichtbaar maken van delen van de collectie. In het Bonnefantenmuseum in Maastricht is sinds kort een belangrijke collectie Zuid-Nederlandse kunst en kunstnijverheid te zien. Een poging om op de Zuidas van Amsterdam een gezamenlijke expositie met het Stedelijk Museum gedurende beider sluitingsperiodes in te richten is helaas mislukt. Op de luchthaven Schiphol wordt een tentoonstelling ingericht van voornamelijk 17^e eeuwse Hollandse meesters. Met de gemeente Amsterdam is in beginsel overeenstemming bereikt dat het gehele Prentenkabinet en de gehele Kunsthistorische bibliotheek gedurende de gehele vernieuwingsperiode, in het voormalige hoofdkantoor van de ABN-AMRO (architect De Bazel) in de Vijzelstraat, op dezelfde wijze als in het Rijksmuseum toegankelijk blijven.

Aan het Rijksmuseum is gevraagd voor het einde van dit jaar 2002 te rapporteren over toegankelijkheid van de collectie gedurende de periode van vernieuwing. Aan de hand van deze rapportage zal de regering bezien of aanvullende maatregelen nodig zijn.

26.

Een aanzienlijke korting op de rijkssubsidies zal leiden tot een verschraling van het cultuuraanbod met mogelijke gevolgen voor het toerisme, de aantrekkelijkheid van Nederland als vestigingsplaats en het internationale aanzien van Nederland.

27.

Op bladzijde 70 en 71 van de financiële verantwoording staat aangegeven dat de onderzoeken die zijn uitgevoerd in verband met de vijfjaarlijkse evaluatie van de programma's van eisen voor materiële instandhouding er onder andere toe hebben geleid de budgetten voor gebouwonderhoud te verhogen. In het kader van de volgende evaluatie van de programma's van eisen zal opnieuw onderzoek worden gedaan naar ontwikkelingen die de toereikendheid van het niveau van bekostiging beïnvloeden.

28.

In het najaar van 2001 is een extern onderzoek uitgevoerd naar de toereikendheid van de materiële bekostiging in het voortgezet onderwijs. Het onderzoeksrapport is op 25 maart 2002 naar de Tweede Kamer gestuurd. Daarbij bleek een aantal knelpunten waarvoor extra investeringen wenselijk zijn:

- structurele exploitatiekosten die voortvloeien uit recente, incidentele investeringen in onderwijsvernieuwingen. Dit

zijn kosten die moeten worden gemaakt om de kwaliteit van de gerealiseerde aanpassingen op peil te houden;

- structurele exploitatiekosten die voortvloeien uit noodzakelijke investeringen in docentenwerkplekken en docentenruimten. Deze zijn nodig om volwaardige en adequate arbeidsomstandigheden te scheppen;
- structurele kosten van de verscherpte eisen - en de handhaving daarvan - die voortvloeien uit beleidsintensiveringen op andere beleidsvelden zoals veiligheid, gezondheid en milieu. Investeringen of aanpassingen in deze sfeer moeten in veel gevallen nog plaatsvinden en
- reëlere (kortere) afschrijvingstermijnen. Dat geldt zowel voor de onderhoudsaspecten als de inventarissen en leermiddelen.

Volgens het rapport is een extra budget voor materieel van € 57 miljoen nodig; voor de materiële component van ict is een verhoging met € 20 miljoen nodig.

In mijn beleidsreactie heb ik enige kanttekeningen over de omvang van het genoemde tekort aangegeven; echter op hoofdlijnen kan ik mij vinden in de conclusies uit het evaluatierapport. Enerzijds hebben de investeringen van de afgelopen jaren duidelijk effect gehad. Anderzijds staat het niveau van de materiële bekostiging onder druk vanwege vernieuwingen en veranderingen op onderwijskundig, maatschappelijk en technologisch gebied.

29.

Onder de resterende tekortkomingen vallen het beheer van de internetaansluiting, de continuïteit van de informatieverzorging (regelen van de uitwijk van servers), de logische toegangsbeveiliging en het implementeren van het informatiebeveiligingsbeleid.

De Informatie Beheer Groep is hiermee volop aan de slag om op deze punten de noodzakelijke verbeteringen aan te brengen.

30.

In de periode 1990-2000 is het aantal leerlingen in het voortgezet onderwijs gedaald met ruim 5%, terwijl de bevolking in de relevante leeftijdsgroep vrijwel constant is gebleven. Deze daling van 5% komt voor ongeveer 2 procentpunten voort uit vermindering van het diploma-stapelen en voor ongeveer 3 procentpunten uit minder zittenblijven.

31.

Bij de evaluatie van de verdeelsystematiek voor het Gemeentefonds is in het bijzonder aandacht besteed aan kleine gemeenten met grote scholengemeenschappen in de vorm van specifieke toewijzingscriteria voor die gemeenten. Daarnaast is op grond van een door de Tweede Kamer aanvaard amendement

op de begroting 2001 extra geld voor huisvesting naar de gemeente Aalborg gegaan.

32.

Het gaat bij deze lagere realisatie om de uitgaven in het kader van ESF-projecten. Deze waren in 2000 niet tot besteding gekomen omdat er nog niet voldoende zekerheid was over de regelgeving voor de nieuwe ESF-periode.

33.

De beschikbare data over educatie zijn niet gespecificeerd naar (functioneel) analfabetisme. Er lijkt sprake te zijn van een omvangrijke potentiële doelgroep voor alfabetiseringscursussen. Onder meer uit schaamte manifesteren autochtone analfabeten zich doorgaans niet, er is geen sprake van wachtlijsten bij de gemeenten of regionale opleidingscentra. Het Actieplan Alfabetisering autochtone Nederlanders, dat eind december 2001 aan de Kamer is toegezonden, is er dan ook op gericht de doelgroep beter te bereiken met een passend cursusaanbod. Om het effect van de campagne, die in september van start gaat, te kunnen meten wordt nog dit jaar een nulmeting van de bestaande capaciteit bij roc's uitgevoerd.

34.

Zoals ik heb geantwoord bij uw (vergelijkbare) vraag naar aanleiding van de 2^e suppletore begroting 2001 (vraag 13) was de verschuiving noodzakelijk voor een sluitend budgettair beeld in de kasjaren 2002 en 2003.

35.

Er zijn onder de drie scholen met een slechte solvabele situatie geen scholen die tevens kampen met een slechte liquiditeitspositie of rentabiliteitspositie. Twee van de drie scholen kampen met een slechtere stabiliteitspositie.

36.

Het gaat hierbij om een diversiteit aan overboekingen binnen het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen van verschillende omvang, te weten:

- een overboeking van beleidsterrein 17 (Ministerie algemeen) van € 0,8 miljoen in verband met de inrichting van het budget beleidsgericht onderzoek;
- een overboeking naar beleidsterrein 17 (Ministerie algemeen) van € 0,2 miljoen in verband met personele lasten van het College van Beroep;
- een overboeking van beleidsterrein 25 (Studiefinancieringsbeleid) van € 0,7 miljoen voor de VISIE-beurzen (uitvoering door de Stichting Nederlandse Organisatie voor Internationale Samenwerking in het Hoger Onderwijs, NUFFIC);

- een overboeking van beleidsterrein 20 (Beroepsonderwijs en volwasseneneducatie) van € 0,2 miljoen als bijdrage voor de Organisatie voor Strategisch Arbeidsmarktonderzoek (OSA) aan de Katholieke Universiteit Brabant;
- een overboeking naar beleidsterrein 27 (Cultuur) van € 1,6 miljoen inzake universitaire collecties, betreft een vervolg op de huidige conserveringsregeling die in 2001 afliep; het gaat hierbij om landelijke projecten voor medische- en geologische collecties en digitalisering;
- een overboeking naar beleidsterrein 17 (Miniserie algemeen) van € 1,5 miljoen in verband met een onderzoek tot aanscherping van de procedure bij het verlenen van titulaturen en onderwijsbevoegdheid, een uitvoeringstoets invoering bachelor-masterstructuur;
- diverse kleinere overboekingen van € 0,5 miljoen.

37.

De oorzaak van de daling van de belangstelling voor de klassieke beta-vakken is niet bekend. Om hier inzicht in te verkrijgen is het ministerie van OCenW thans bezig met een onderzoek naar het verband tussen aan de ene kant alle onderwijsveranderingen en veranderingen op de arbeidsmarkt en aan de andere kant de fluctuaties van studentenaantallen per universiteit en per studierichting.

De daling voor scheikunde (en waarschijnlijk ook voor wiskunde) is een verschijnsel dat zich voordoet in heel West Europa, volgens de Arbeidsmarktradar "academici in de chemie" van het Ministerie van Economische Zaken. Dit rapport wijst erop dat er mogelijk verband is met de conjunctuurgevoeligheid van de sector, minder gunstig perceptie van de (chemische) industrie en moeilijkheids-graad van de studie in relatie tot de prestatiebeurs.

38.

Ter uitvoering van het amendement Lambrechts-Cornielje, aangenomen bij de begrotingsbehandeling 2001 (Handelingen II, 2000-2001, nr. 25) is het budget voor het Aspasia-programma met € 0,8 miljoen verhoogd.

Het Aspasia-programma is in 1999 gestart en heeft als doel de doorstroom van vrouwelijke universitair docenten naar een functie als universitair hoofddocent te bevorderen. NWO en de universiteiten hebben hun bijdrage aan het programma in 2001 verdubbeld.

Met de eerste ronde van het Aspasia-programma is het aantal vrouwelijke universitaire hoofddocenten van 209 eind 1999 naar 277 in maart 2001 gestegen. Hiermee is het aandeel vrouwen in deze functie van 8,6% naar 11% gestegen.

39.

Het resultaat op effecten in het TNO boekjaar 2000 bedroeg □ 6,7 miljoen. Dit bedrag bestond voor □ 3,4 miljoen uit interestbaten en voor □ 3,3 miljoen uit gerealiseerde koersresultaten (bron: geconsolideerd jaarverslag TNO, pag. 57 en 73). Overigens is de onderhavige effectenportefeuille inmiddels grotendeels afgebouwd.

Rapport Algemene Rekenkamer bij de financiële verantwoording 2001

1.

Ik wil voorop stellen aan de informatie aan de Kamer steeds de hoogst mogelijke eisen van betrouwbaarheid te stellen. Dit geldt voor alle stukken en dus zeker ook voor de financiële verantwoording, gelet op de controlerende taak van de Kamer. Als het gaat om de betrouwbaarheid van de beleidsinformatie die is opgenomen in de verantwoording, refereer ik aan de discussie die hierover met Uw Kamer is gevoerd bij de behandeling van de 4^e wijziging op de Comptabiliteitswet 2001. Daarbij is geconcludeerd dat aan beleidsinformatie eisen moeten worden gesteld van ordelijke totstandkoming en van kwaliteit. Deze eisen zijn verder geconcretiseerd in de rijksbrede Regeling Prestatiegegevens en Evaluatieonderzoek. Deze regeling heeft een specifieke uitwerking gekregen binnen het ministerie. Daarbij zijn onder andere de verantwoordelijkheden voor de totstandkoming en de kwaliteit van de beleidsinformatie eenduidig belegd.

De Algemene Rekenkamer stelt ook voor in de verantwoording meer aandacht te besteden aan de effectiviteit van beleid. De aanpak hiervan verloopt langs twee lijnen. In de eerste plaats streef ik er naar bij elk nieuw beleid en in de jaarlijkse begroting maximaal aandacht te besteden aan het expliciteren van streefwaarden en aan een tijdige beleidsevaluatie. In de tweede plaats zal met de introductie van VBTB in de verantwoording moeten worden gepresenteerd welke bevindingen ten aanzien van deze streefwaarden en welk evaluatieonderzoek in het dan verstreken jaar op tafel zijn gekomen. Hierover zijn binnen het ministerie afspraken gemaakt om dit per beleidsterrein systematisch bij te houden en daarmee de jaarlijkse verantwoording te onderbouwen.

In de onderliggende processen bij de totstandkoming van de beleidsinformatie wordt veel aandacht besteed aan de betrouwbaarheid van deze informatie. De in begroting en verantwoording te presenteren beleidsinformatie is gebaseerd op gegevensleveringen door het onderwijsveld of op specifieke onderzoeken door derden. Het ministerie werkt via het 'kwantitatief informatiebeleid' aan geconsolideerde gegevensdepots beheerd door de uitvoeringsorganisatie CFI als bron voor deugdelijke beleidsinformatie. Het toezicht op de kwaliteit van de gegevens is in diverse regelingen geregeld. Het oordeel over de effectiviteit van het gevoerde beleid zal volgens het groeitraject van VBTB onderdeel uitmaken van de verantwoording.

2.

Het totaal van de door de Rekenkamer geconstateerde fouten en onzekerheden in de uitgaven 2001 bedroeg € 176,6 miljoen.

De specificatie is:

- Fouten bij de vergoedingen voor primair onderwijs € 43,3 miljoen;
- Onzekerheden bij de specifieke uitkeringen € 133,3 miljoen;

Daarnaast constateerde de Rekenkamer een onzekerheid van € 50 miljoen in de post studentenleningen van de saldibalans.

De door de Rekenkamer geconstateerde onzekerheid in de post studieleningen van de saldibalans betreft de rechtmatigheid. De Rekenkamer constateert dat het totaal van de individueel geregistreerde studentenleningen € 50 miljoen lager is dan de in de verantwoording opgenomen balanspost.

Deze constatering van de Rekenkamer staat los van de effectiviteit van de studieleningen. Deze wordt door de Rekenkamer niet ter discussie gesteld.

In de constatering over het bedrag van onzekerheden wordt een onderscheid gemaakt tussen personele lasten (€ 43,3 miljoen) en specifieke uitkeringen (€ 133,3 miljoen). In totaal betreft dit de genoemde € 176,6 miljoen.

Door OCenW worden niet alle uitkeringen aan de gemeenten gezien als zogenaamde specifieke uitkeringen. Waar de gemeente als bevoegd gezag een vergoeding ontvangt voor het verzorgen van onderwijs en de gemeente daarbij geen andere rol heeft dan het bevoegd gezag voor bijzonder onderwijs, beschouwt OCenW dit niet als een specifieke uitkering. Openbaar onderwijs wordt hetzelfde behandeld als bijzonder onderwijs. Voor het openbaar onderwijs wordt dan ook hetzelfde controleprotocol toegepast als bij de bekostiging van het bijzonder onderwijs. Daar zitten geen middelen bij die rechtstreeks naar de scholen gaan. De middelen die naar de scholen gaan vallen onder de regels ten aanzien van de Aanvraag vaststelling rijksvergoeding (AVR) en kunnen derhalve op effectiviteit worden beoordeeld.

De Algemene Rekenkamer is het met OCenW eens, dat het financieel beheer bij de specifieke uitkeringen in 2001 duidelijk is verbeterd ten opzichte van vorig jaar.

Gerealiseerd zijn:

- het hanteren van één verantwoordingsdocument voor gemeenten;
- het opstellen van een controleprotocol voor externe accountants;
- de aanscherping van het reviewbeleid.

Daarnaast wordt het sanctiebeleid voor specifieke uitkeringen verder uitgewerkt.

Bij de onzekerheid over de rechtmatigheid van de uitgaven speelt dezelfde discussie met de Rekenkamer als vorig jaar. De Rekenkamer introduceert naar de mening van OCenW een nieuwe

norm bij onzekerheid, namelijk het (te) laat ontvangen van toereikende verantwoordingsinformatie. De minister is het eens met de constatering dat er nog geen zekerheid bestaat over de rechtmatigheid van de bestedingen, maar vindt het voorbarig de genoemde bedragen op te nemen onder de onzekerheden.

Voornaamste argument van OCenW is dat er pas sprake is van onzekerheid indien de minister een vergoeding definitief heeft vastgesteld op basis van ontoereikende informatie over de besteding door de gemeente. Dit zou tevens een onvolkomenheid in de bedrijfsvoering zijn.

Het te laat kenbaar maken dat verantwoordingen niet voldoen aan de eisen is ook een onvolkomenheid in de bedrijfsvoering. De gemeenten die nog geen deugdelijke verantwoording hebben ingediend kregen nog één keer de kans dit te doen. Als ze in gebreke blijven beslist de minister over een passende sanctie.

3.

Om uniformiteit in de behandeling van jaarverantwoordingen te bevorderen zijn in overeenstemming met de aanbevelingen van de Rekenkamer inmiddels nieuwe richtlijnen in voorbereiding. Deze richtlijnen geven aan hoe te handelen in het geval instellingen op bepaalde onderwerpen in gebreke blijven. Dit betreft de onderwerpen: uitgaven doelgroepbeleid, prestatie-eisen en tijdige indiening van de jaarverantwoording. Het ligt in het voornemen om deze richtlijnen na juridische toetsing in een reglement te verankeren. Ook met betrekking tot meer financieel-technische onderwerpen als de omgang met reserveringen en de actie-radius van de accountantsverklaring, worden thans nadere richtlijnen opgesteld. Deze richtlijnen zullen bevorderen dat constateringen van afwijkingen in de jaarverantwoording ten opzichte van de subsidieverplichtingen steeds op een uniforme manier worden behandeld.

4.

In deze brief geeft de staatssecretaris aan dat zij zich voor de vormgeving van de bekostiging voor de eerste opvang van schoolgaande asielzoekers in het schooljaar 2002/2003 aansluit bij de systematiek van de reeds bestaande regeling 'exceptionele toename asielzoekers', overeenkomstig de aanbeveling van Andersson Elffers en Felix (AEF). Met dien verstande dat de asielzoekermiddelen die tot dan toe onderdeel waren van het budget voor Gemeentelijke Onderwijsachterstanden (GOA), vanaf augustus 2002 worden toegevoegd aan de middelen voor de 'regeling specifieke uitkering voor gemeenten ten behoeve van onderwijs aan schoolgaande kinderen in het basisonderwijs en in het Voortgezet onderwijs voor 2002/2003' (gepubliceerd in Uitleg nr 7).

Hiermee wordt bereikt dat de toedeling van middelen beter gerelateerd is aan het aantal instromende schoolgaande asielzoekers in een gemeente; de bekostiging is zo beter op maat.

Bovendien is in deze regeling, eveneens op basis van het advies van AEF, nu ook een startvergoeding opgenomen voor gemeenten die voor het eerst onderwijs voor eerste opvang moeten regelen.

5.

Het bedrag van € 8 miljoen euro betreft projecten versterking beroepsbegeleidende leerweg (bbl) uit de vorige ESF-periode. Hier zijn inderdaad problemen in de verantwoording geconstateerd. Op dit moment is nog niet bekend in welke mate dit bedrag voor rekening van OCenW zal zijn. Er lopen nog beroepsprocedures.

Het bedrag van € 48 miljoen betreft het totaal bedrag aan ESF-middelen voor het schooljaar 2000-2001. OCenW loopt daar een risico omdat de projecten 'bestrijding voortijdig schoolverlaten', 'versterking bbl' en 'praktijkonderwijs vo' van start zijn gegaan voordat de regelgeving van SZW beschikbaar was. Daar is voor gekozen omdat anders de projecten enige tijd stopgezet zouden moeten worden en later weer opnieuw zouden moeten worden opgestart, met alle nadelige gevolgen van dien.

De omvang van het risico is op dit moment nog lastig in te schatten. De kans dat het totale bedrag van € 48 miljoen volledig voor rekening van OCenW zal blijven is gering. Naar verwachting zal een groot deel van de verantwoording wel volgens de ESF-regels zijn opgesteld en kan dus een aanzienlijk deel van de € 48 miljoen aan ESF-middelen ontvangen worden.

In het najaar zal hierover meer duidelijkheid zijn en zal worden gezien of een reservering noodzakelijk is.

6.

Per 1 mei 2002 is de Wet Toezicht Europese Subsidies (TES) van kracht geworden, waardoor decentrale bestuursorganen die EU-geld ontvangen een informatie- en verantwoordingsplicht aan de betrokken ministers krijgen. Binnenkort zal bij OCenW een interne werkgroep worden ingesteld, die een toezichtsinstrumentarium zal ontwikkelen rondom alle decentraal door instellingen ontvangen en beheerde EU-gelden. Daarbij zal eveneens aandacht besteed worden aan het sanctiebeleid.

7.

Bij de Rijksarchiefdienst is sprake van een grote dynamiek. Zo worden de Rijksarchieven in de provincies in hoog tempo omgevormd tot Regionaal Historische Centra (RHC's) waarbij meestal gefuseerd wordt met het gemeentelijk archief uit de desbetreffende provinciehoofdstad. En daarnaast is per 4 juni j.l. het Algemeen Rijksarchief (ARA) omgedoopt tot Nationaal Archief.

In de reactie is aangegeven dat ondanks deze grote dynamiek de RAD zal trachten om de beschrijving van de kritische processen zo actueel mogelijk te houden.

8.

In de bestuurlijke reactie naar de Rekenkamer op het rapport bij de financiële verantwoording OCenW 2001 heb ik gereageerd op de aanbevelingen en aandachtspunten voor de volgende kabinetsperiode.

De belangrijkste punten daarvan heeft de Rekenkamer opgenomen in de samenvatting bij het onderdeel "Reactie minister en nawoord Algemene Rekenkamer" (pagina 9 van het RFV 2001 van OCenW). Wat in die samenvatting staat, is nog steeds actueel.

9.

De Informatie Beheer Groep heeft in overleg met OCenW het beleidskader Misbruik en Oneigenlijk gebruik (MenO) opgesteld. Hierin zijn ten eerste de taken en verantwoordelijkheden van de IB-Groep en OCenW op het gebied van MenO uitgewerkt, en op de tweede plaats een control-framework. Daarnaast is een MenO jaarplan in afronding.

Met betrekking tot het IT-beheer, (informatiebeveiliging, continuïteit, systeemautorisatie en internet) zijn de volgende stappen ondernomen.

Per 1 juli 2002 wordt het Statuut voor Informatiebeveiliging ingevoerd. Er zullen

Afhankelijkheids- en Kwetsbaarheidsanalyses (A&K-analyses) worden uitgevoerd. In nauwe afstemming met de accountantsdienst worden de beveiligingsplannen vastgelegd. Het projectplan met betrekking tot het invoeren van informatiebeveiliging is aangepast en wordt binnenkort in het directieteam vastgesteld.

Met betrekking tot de continuïteit is het korte-termijn-plan met betrekking tot het hebben van een uitwijk van het Windows NT-platform nagenoeg gereed. Het lange-termijn-plan (on-line-uitwijk) is gepland klaar te zijn voor 1 januari 2003.

Voor de systeemautorisatie geldt dat het ontwikkeltraject voor het verbeteren van het functieprofiel van de NT beheerders op het aspect domeinbeheer gereed is. Voor 1 juli 2002 zal het implementatieplan gereed zijn.

De procedurebeschrijvingen en de technische documentatie met betrekking tot het beheer van de internetaansluiting (beveiliging) worden gecompleteerd.

10.

Ja, het plan van aanpak van de Administratieve Organisatiebeschrijving (AO) van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg maakt inderdaad onderdeel uit van het Masterplan AO.

11.

Het hogere foutpercentage wordt verklaard door

- onjuist gebruik van formatierekeneenheden: het betreft een toename van het FRE-gebruik (formatierekeneenheden) door het aanstellen van personeel op de ene school, dat feitelijk op een andere school binnen het bevoegd gezag werkzaam is. Deze handelswijze ligt in de lijn van het formatiebudgetsysteem, maar is strijdig met de bepalingen van het rechtspositiebesluit onderwijspersoneel.
- Toename in de leerlingtelling, die geconstateerd is na intensievere controle hierop. Het betreft fouten als gevolg van het toekennen van onjuiste leerling-gewichten.

Ik hecht er wel aan dat geconstateerd is dat - ondanks de verhoging - het totale foutpercentage binnen de tolerantiegrenzen blijft. Inmiddels zijn al de nodige acties in gang gezet om het foutpercentage terug te dringen. In de regelingen zijn overigens tot nu toe geen in dit kader noemenswaardige wijzigingen opgetreden.

Door mij is uitstel verleend omdat een aantal gemeenten onvoldoende informatie gaf over de rechtmatigheid. Deze gemeenten hebben uitstel gekregen om alsnog de vereiste aparte verantwoorde verantwoording en rechtmatigheidsverklaring in te dienen.

Overigens merk ik op dat ten opzichte van de jaren ervoor de indiening door de gemeenten significant is verbeterd (in 1999 gaf 70% onvoldoende informatie, in 2000 20%).

De huidige regeling asielzoekers is gebaseerd op de regeling Asielzoekers; deze is vanaf 1998 van kracht en is sindsdien niet inhoudelijk veranderd. Dus ook de verantwoordingseisen (het meelopen in de verantwoording van de gemeenten zonder daaraan specifieke eisen te verbinden) zijn gebaseerd op de inzichten van toen. Voor de regeling die vanaf schooljaar 2002-2003 van kracht wordt is inmiddels voorzien in een verantwoording door de gemeenten.

12.

Tijdens de jaarafsluiting 2001 is door de Informatie Beheer Groep geconstateerd dat er onjuistheden aanwezig zijn in het WSF-systeem (Wet op de studiefinanciering). De IB-Groep heeft een werkgroep ingesteld.

De IB-Groep rapporteert hierover op basis van de conclusies van deze werkgroep in de verantwoording over 2002. In dit kader wordt ook de Kamer op de hoogte gesteld.

13.

In mijn reactie op het conceptrapport van de Algemene Rekenkamer bij de financiële verantwoording 2001 heb ik erop gewezen dat de verantwoording over 2002 de eerste verantwoording is die aan de VBTB eisen moet voldoen en dat er sprake is van een groeiproces.

De Algemene Rekenkamer heeft daarop in het definitieve rapport bij de verantwoording over 2001 (Tweede Kamer, vergaderjaar 2001-2002, 28 380, nr. 17) opgemerkt dat zij dat onderkent en erop gewezen dat het daarom een onderzoek betrof dat inventariserend van karakter was waarbij niet wordt geoordeeld in termen van onvolkomenheden.

14.

Het departement zit midden in het groeiproces van VBTB. In dit traject wordt ook nagedacht over kengetallen en streefwaarden, gekoppeld aan doelstellingen. Ook wordt aandacht besteed aan de betekenis van kengetallen. Hieruit volgt welke kengetallen zinvol dan wel niet zinvol zijn in relatie tot de doelstellingen. Dit kan betekenen dat bepaalde kengetallen onvoldoende informatiewaarde bevatten.

Het resultaat van dit groeiproces zal tot uitdrukking komen in volgende begrotingen en verantwoordingen.

15.

OCenW streeft er naar dat de kengetallen uit de begroting ook terugkeren in de verantwoording. Daarnaast geven we nog een uitgebreider kwantitatief overzicht van prestaties van het stelsel in 'OCenW in Kerncijfers'.

De indicatoren, die informatie geven over de doelbereiking van de in de begroting geformuleerde beleidsdoelstellingen, zullen via de groeipaden van VBTB in de verantwoording worden gepresenteerd.

Een praktische punt bij de presentatie van deze kengetallen in de verantwoording is het moment waarop de onderliggende gegevens voor het eerst informatie over het bereikte beleidseffect kunnen geven.

16.

In de begroting van 2003 zullen van de volgende meetbare indicatoren tabellen worden opgenomen: aantal uitvoeringen gesubsidieerde podiumkunstgezelschappen, aantal bezoeken gesubsidieerde musea en aantal bezoeken Rijksarchieven via internet.

Met betrekking tot de weergave van de restauratieachterstand in de Monumentenzorg is het streven om volledig en betrouwbaar de behoefteraming per gemeente te presenteren zodra die door de Rijksdienst voor de Monumentenzorg is geanalyseerd.

Verder blijft het opnemen van uniforme kwantitatieve streefwaarden/kengetallen, waarmee achteraf het beleid kan

worden geëvalueerd, problematisch als gevolg van de grote diversiteit binnen cultuur. Hierdoor zullen veel streefwaarden worden ontwikkeld, die kwalitatief van aard zijn.

17.

In december 2001 heeft de HBO-raad een voorstel gedaan omtrent de inrichting van de studiepuntenbekostiging, dat spoort met de uitgangspunten die eerder gezamenlijk zijn vastgesteld en tegemoet komt aan de belangrijkste bezwaren die hogescholen eerder hadden betreffende deze bekostigingssystematiek. Daarmee was materieel sprake van bestuurlijke overeenstemming. In het bestuurlijk overleg van 30 mei 2002 heeft de HBO-raad echter aangegeven alsnog grote aarzeling te hebben bij de studiepuntenbekostiging.

18.

Ten aanzien van het onderwijspersoneelsbeleid worden de behaalde resultaten van de genomen maatregelen in de verslaglegging vermeld (pagina 41). Ook worden de ingezette middelen weergegeven. De relatie tussen de inzet van middelen en de resultaten is op hoofdlijnen bekend blijkt ook de tabel op pagina 52 van de financiële verantwoording 2001. De conclusie van de Rekenkamer luidt dan ook dat de informatie de relatie tussen doelen, prestatie en middelen verheldert, maar dat er ruimte is voor verdere precisering. Hierbij wordt als kanttekening aangegeven dat de arbeidsmarkt een complexe omgeving is. Het gevoerde arbeidsmarktbeleid is maar één van de factoren die daarop van invloed is. Het isoleren van het effect van één maatregel uit het geheel van de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt is in een aantal gevallen niet mogelijk. De tabel op pagina 52 geeft een beeld van de situatie zonder aanvullend beleid (een tekort van bijna 20.000 voltijd leerkrachten in het primair en voortgezet onderwijs). Het ingezette beleid resulteert in een tekort van ruim 2000 voltijds vacatures aan het eind van de afgelopen kabinetsperiode.

In het deelconvenant 'Verzuimbegeleiding en Reïntegratie primair en voortgezet onderwijs' van 22 mei 2000 staat onder artikel 2, tweede lid: "partijen stellen zich ten doel het ziekteverzuimpercentage in het primair en voortgezet onderwijs in drie jaar terug te brengen met 1%-punt ten opzichte van het niveau van 1999."

Deze afspraak is in juli 2000 in de CAO PO, VO, BVE 2000-2002 bevestigd.

Concreet betekent de doelstelling dat het ziekteverzuim medio 2003 met 1%-punt moet zijn gedaald ten opzichte van het niveau in 1999.

De kamer wordt elk kwartaal geïnformeerd over de trendcijfers ziekteverzuim die een actuele indicatie geven van de ontwikkelingen van het verzuim. Tevens wordt elk jaar

onderzoek verricht naar het ziekteverzuim. Het resultaat hiervan wordt eveneens aan de kamer ter beschikking gesteld. Binnenkort ontvangt de kamer de ziekteverzuimcijfers van 2001 en de trendcijfers ziekteverzuim van het eerste kwartaal 2002. De cijfers laten zien dat het ziekteverzuim medio 2001 is gaan dalen en dat deze daling zich in 2002 voortzet. Het ziekteverzuim in het basisonderwijs bevindt zich momenteel onder het niveau van 1999. Het verzuim in het speciaal en voortgezet onderwijs ligt om en nabij het niveau van 2000. Het is op dit moment nog te vroeg om te concluderen dat de afspraak van 1%-punt daling ten opzichte van het niveau van 1999 al dan niet gehaald zal worden.

19.

Het is mij niet duidelijk over welke suppletore begroting het gaat. Daarom verwijs ik u naar een overzicht van alle beleidsintensivering 1998-2002 in de beleidsagenda van de begroting 2002.

20.

Bij een financiële mutatie vindt ook een mutatie in operationele doelstelling en prestaties dan wel streefwaarden plaats. Waar wij ons in moeten verbeteren, is deze relatie transparant te maken. Dit past in het groeiproces VBTB waar wij ons in bevinden.

21.

Ja. Voor een overzicht van de beleidsintensivering 1998-2002 verwijs ik u naar de beleidsagenda van de begroting 2002.

22.

Wij bevinden ons nog steeds in een groeiproces wat betreft VBTB. Hierbij is een belangrijk aandachtspunt het definiëren van streefwaarden gekoppeld aan doelstellingen. In de komende begroting moeten wij een belangrijke stap in deze richting maken.

23.

Ramingsgegevens over een langere periode dan 5 jaar zijn minder betrouwbaar.

In de periode 2003-2006 moeten in het primair onderwijs ongeveer 24.000 leraren (voltijdbanen) vervangen worden. Dat is bijna 20% van het huidige aantal leraren. Van deze 24.000 benodigde (voltijd)leraren stromen er ongeveer 16.000 rechtstreeks in vanuit de lerarenopleiding. De overige 8.000 moeten geworven worden uit andere bronnen, bijvoorbeeld herintreders, zij-instromers en mensen voor andere onderwijsfuncties. Hierop wordt actief stimulerend beleid ingezet. Ook de scholen hebben hierin een eigen verantwoordelijkheid.

De vervangingsproblematiek als gevolg van de vergrijzing is het grootst in het voortgezet onderwijs. De aankomende vier jaar moeten er ongeveer 18.000 voltijdbanen voor leraren worden vervuld (24%) en in de bve-sector ongeveer 7.000 (17%). Ook daarna blijft de vraag nog vele jaren op een hoog niveau. Via de lerarenopleiding voortgezet onderwijs kunnen ruim 6.000 voltijdbanen ingevuld worden.

Het gat van ongeveer 19.000 voltijdbanen in het voortgezet onderwijs en de bve-sector zal vooral opgevangen moeten worden door herintreders, zij-instromers, uitbreiding van de betrekkingsomvang (met name van kleine banen) en door middel van ander onderwijspersoneel.

In het hoger beroepsonderwijs moet in de periode 2003-2006 jaarlijks ongeveer 5% van het personeel vervangen worden. Daarnaast wordt in deze sector de komende vier jaar een uitbreiding van de werkgelegenheid verwacht van tussen de 2 en 2,5%.

Op dit moment worden nieuwe arbeidsmarkttramingen gemaakt. In de nota "Werken in het onderwijs", die in september 2002 verschijnt, zal daar uitgebreid op ingegaan worden voor alle sectoren in het onderwijs met een tijdshorizon van 10 jaar.

24.

De bestaande departementale MenO richtlijn (Misbruik en Oneigenlijk gebruik) wordt momenteel aangescherpt. Er vindt nu interne afstemming over plaats. Afronding hiervan wordt voor augustus 2002 verwacht.

25.

Het MenO-jaarplan is in concept afgerond. Na bijstelling van dit concept kan het MenO-jaarplan definitief worden afgerond. Het MenO-jaarplan is onderdeel van het MenO beleidskader, hierin zijn geen specifieke VBTB instrumenten van toepassing.

26.

Het onderzoek van de Inspectie van het Onderwijs naar de naleving van de wettelijke voorschriften inzake examencommissies is afgerond en wordt een dezer dagen aan mij aangeboden. Ik zal dit rapport voorzien van een beleidsreactie en zo spoedig mogelijk toezenden aan de Tweede Kamer.

27.

Van een groot deel van de gemeenten is nog geen verantwoording ontvangen. In mijn ogen is het dan, zoals ik de AR heb aangegeven, te prematuur om al van onrechtmatige besteding te praten. Ik heb deze gemeenten een termijn toegezegd waarin ze alsnog in de gelegenheid worden gesteld om de verantwoording in te dienen. Mocht dit niet tot het gewenste resultaat leiden, dan zal ik mij op korte termijn beraden op vervolgstappen. Terugvordering sluit ik daarbij niet uit.

28.

Bij de evaluatie van de Wet Inburgering Nieuwkomers (WIN) is het sanctiebeleid onderzocht. Geconcludeerd is dat het sanctiebeleid verbeterd kan worden, maar dat tegelijkertijd ook knelpunten die uitval kunnen veroorzaken zoals kinderopvang en avondonderwijs aangepakt moeten worden. De inhoudelijke kabinetsreactie op het rapport Evaluatie van de WIN zal worden overgelaten aan het nieuwe kabinet. De eerstverantwoordelijke is de minister voor GSI als eerste ondertekenaar van de WIN.

29.

In beschikkingen aan met name de podiumkunstinstanties zijn de prestatie-eisen in concrete aantallen voorstellingen of concerten geformuleerd. De eindbeoordeling over de realisering daarvan vindt na afloop van de contractperiode (na vier jaar) plaats. Instanties hebben de mogelijkheid om binnen zekere marges tekorten in enig jaar binnen de contractperiode te compenseren. In de periode 1997-2000 zijn er geen instanties die zonder geldige reden een substantiële onderprestatie hebben geleverd. Niettemin is de aanbeveling van de Algemene Rekenkamer overgenomen om de bestaande gedragslijn met betrekking tot gewenste sancties aan te gaan scherpen (zie ook het antwoord op vraag 2). Er zal bovendien op worden toegezien dat in de tussentijdse beoordelingen (jaarlijks) dreigende onderprestaties worden gesignaleerd en gecommuniceerd.

30.

Administratieve organisatie

Momenteel wordt gewerkt aan een nadere detaillering van de bedrijfsprocessen. Conform de planning is deze nadere detaillering eind augustus 2002 gereed. De beheerorganisatie administratieve organisatie is inmiddels opgericht.

IT-beheer

Het uitvoeren van een risicoanalyse is per juli 2002 afgerond. Het korte-termijn-plan met betrekking tot de continuïteit is gereed. Het lange termijn plan is gereed vóór 1 januari 2003. Het implementatieplan voor het verbeteren van systeemautorisaties is voor 1 juli 2002 gereed. De procedurebeschrijvingen en de technische documentatie met betrekking tot het beheer van de internetaansluiting worden binnenkort gecompleteerd.

MenO-beleid

Het MenO jaarplan (Misbruik en Oneigenlijk gebruik) is binnenkort afgerond. In 2002 vindt interne bestandsvergelijking plaats voor uitwonende studenten. De afronding hiervan is gepland in september/oktober 2002.

31.

De budgetverhoging voor de primatenhuisvesting betreft mijn toezegging van in totaal € 6,8 miljoen voor de vernieuwing van de huisvesting van de apen van het BPRC (Biomedical Primate Research Centre), beschikbaar gesteld in 2 termijnen. Deze gelden worden uitsluitend ingezet voor de verbetering van de huisvesting van de apen en worden niet gebruikt voor de dekking van exploitatietekorten van het BPRC. Dit is voor de eerste tranche (€ 3,4 miljoen) reeds gecontroleerd door de accountantsdienst van het ministerie van OCenW. Inmiddels is begonnen met de bouw van de nieuwe verblijven en in de loop van 2002 zal de tweede tranche (eveneens € 3,4 miljoen) naar het BPRC overgemaakt worden. Teneinde een gezonde exploitatie van het BPRC in de toekomst (bij een veranderde missie, een verkleinde kolonie en een hoog niveau van huisvesting en welzijn) te waarborgen zal ingaande 2002 de exploitatiesubsidie aan het BPRC stapsgewijs verhoogd worden van circa € 2,4 miljoen tot circa € 7,5 miljoen (brief van de minister van OCenW d.d. 18 maart 2002, Kamerstuk 28000 VIII, nr. 119).

Slotwet 2001

1.

In de bve-sector is sprake van een tweetal gerechtelijke procedures die na de decentralisatie van de huisvesting in 1997 zijn gestart. Het is op dit moment niet aan te geven hoe lang deze procedures nog zullen duren, omdat partijen nog in de gelegenheid zijn in hoger beroep te gaan. Dit is ook de reden waarom het thans niet goed mogelijk is om eventuele kosten die deze procedures met zich zullen meebrengen, vast te stellen en vervolgens te begroten.

2.

De millenniumviering heeft in het jaar 2000 plaatsgevonden onder auspiciën van de Stichting Nederland Cultuur en Innovatie 2000. De viering vond plaats in de vorm van een nationale millennium prijsvraag op het snijvlak van de clusters cultuur, ondernemerschap en wetenschap. De Stichting heeft begin dit jaar laten weten dat zij de eerder beoogde afhandeling in 2001 niet heeft kunnen realiseren. Een aantal prijswinnaars heeft bij de verdere uitwerking van hun idee, visie of uitvinding meer tijd nodig gehad dan oorspronkelijk gepland. De stichting heeft gemeend de nodige zorgvuldigheid in acht te moeten nemen door zich door de jury over de juiste afronding van de opdracht door de prijswinnaars te laten adviseren. De laatste betalingen aan de prijswinnaars zijn recent, na 1 januari 2002, uitgevoerd. Afrekening van de millenniumviering kan dus in 2002 plaatsvinden. Gezien het voorgaande en gelet op het eenmalig karakter van het millenniumproject is er geen noodzaak deze post wederom te begroten voor de volgende begrotingsperiode.

3.

De afrekening heeft nog niet plaatsgevonden omdat er tot voor kort nog overleg heeft plaatsgevonden met de Stichting NOB over wijzigingen in de bekostigingsbeschikking. Op sommige punten hebben deze een terugwerkende kracht. In overleg met de Stichting NOB is afgesproken dat afrekening zal plaatsvinden na afronding van het overleg. Het overleg over deze wijzigingen is inmiddels afgerond, zodat de afrekening spoedig zal plaatsvinden.

4.

Voor dit driejarige project was in de begroting 2001 voor het jaar 2001 reeds rekening gehouden met € 45.000. De hier bedoelde verplichtingenmutatie van € 0,1 miljoen betreft de kosten van het project voor 2002 en 2003 en is ten laste gebracht van de verplichtingenruimte 2002 en 2003.

5.

Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen heeft opdracht gegeven voor één "uitvoeringstoets invoering bachelor-masterstructuur". Deze uitvoerings-toets is in december 2001 door de Informatie Beheer Groep uitgevoerd. Deze uitvoeringstoets heeft betrekking op de aanpassingen in het kader van de bachelor-masterstructuur van geautomatiseerde systemen van de Informatie Beheer Groep in 2001, 2002 en 2003.